

Regel 9 Kenbaarheid hoedanigheid advocaat (ONGEWIJZIGD)

1. De advocaat dient tegenover zijn cliënt en in zijn contacten met derden ervoor zorg te dragen dat geen misverstand kan bestaan over de hoedanigheid waarin hij in een gegeven situatie optreedt.
2. Ook wanneer hij niet in de hoedanigheid van advocaat optreedt dient hij zich zodanig te gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur niet wordt geschaad.

Toelichting (NIEUW per 1 januari 2025, vastgesteld door de algemene raad op 11 november 2024)
 De kernwaarden - die ingevolge artikel 10a, eerste lid, van de Advocatenwet zien op de situatie dat de advocaat in het belang van een goede rechtsbedeling zorgdraagt voor de rechtsbescherming van zijn cliënt - kleuren de essentie van de beroepsuitoefening van de advocatuur in. Mede gelet daarop en ter bevordering van een rolvaste beroepsuitoefening moeten nevenwerkzaamheden die niet volledig zijn in te passen in de advocatuurlijke kernwaarden worden beschouwd als verricht in een andere hoedanigheid dan die van advocaat. Te denken valt aan optreden als rechter-plaatsvervanger, curator, mediator of als 'onafhankelijk' feitenonderzoeker. Deze werkzaamheden vertonen weliswaar doorgaans verwevenheid met de rechtspraktijk, maar voor deze voorbeelden geldt dat de kernwaarde partijdigheid ontbreekt. Op de hoedanigheid van onafhankelijk feitenonderzoeker wordt later in deze toelichting nader ingegaan.

De omstandigheid dat een advocaat permanent op tableau staat ingeschreven en dus altijd advocaat is, neemt niet weg dat de betreffende persoon daarnaast (ook beroepsmatig) in een andere hoedanigheid kan optreden. Volgens vaste tuchtrechtspraak brengt het in een andere hoedanigheid optreden niet mee dat de advocaat niet (meer) aan het tuchtrecht onderworpen is. Als de advocaat zich bij de vervulling van die taak zodanig gedraagt dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad, zal in het algemeen sprake zijn van een handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt waarvan hem een tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt. Wederom volgens vaste tuchtrechtspraak strekt deze regel zich tevens uit over privégedragingen. Een klacht over een privégedraging van een advocaat is steeds ontvankelijk, maar wordt slechts dan (vol) getoetst aan de in artikel 46 van de Advocatenwet genoemde maatstaven indien daartoe voldoende aanknopingspunten met de praktijkuitoefening zijn; in andere gevallen geldt de beperkte maatstaf of de gedraging van de advocaat in het licht van zijn beroepsuitoefening absoluut ongeoorloofd moet worden geacht (HvD 6 december 2013, nr. 6752, ECLI:NL:TAHVD:2013:336).

Terug naar de bepalingen in gedragsregel 9. Ter bevordering van de rolzuiverheid dient de advocaat tegenover zijn cliënt en in zijn contacten met derden ervoor zorg te dragen dat geen misverstand kan bestaan over de hoedanigheid waarin hij in een gegeven situatie optreedt. Dit vereist een actieve houding waarbij de advocaat bewust stilstaat bij de vraag of hij in een concreet geval optreedt in zijn partijdige rol als advocaat. Het kenbaar maken van de hoedanigheid heeft tot gevolg dat voor een ieder helder is wat wel en niet van de advocaat mag worden verwacht in zijn optreden, ook ten aanzien van de geheimhouding. In algemene zin geldt dat de wettelijke geheimhoudingsplicht (artikel 11a van de Advocatenwet) en het daarmee samenhangende verschoningsrecht onlosmakelijk zijn verbonden met de (partijdige) hoedanigheid van advocaat: zie ook gedragsregel 3 en de toelichting daarop. Het verschoningsrecht strekt zich uit over hetgeen de advocaat, in die hoedanigheid, als zodanig is toevertrouwd. Dit doet niet af aan het feit dat bij optreden in andere hoedanigheid uiteraard wel andere vormen van verplichte geheimhouding kunnen bestaan (bijvoorbeeld voortvloeiend uit een overeenkomst), waarbij het schenden daarvan eveneens tuchtrechtelijk verwijtbaar kan zijn.

Het voorgaande geldt ook voor het optreden van de advocaat als feitenonderzoeker. Waar het onderscheid in optreden als advocaat dan wel mediator of curator doorgaans eenvoudig te maken is - een mediator of curator is immers altijd onpartijdig - is dat bij optreden als feitenonderzoeker lastiger. Feitenonderzoek kan zowel in de hoedanigheid van advocaat plaatsvinden als in de hoedanigheid van onafhankelijk feitenonderzoeker (bedoeld wordt objectief/onpartijdig). Uit de tuchtrechtspraak volgt dat de advocaat in het geval van feitenonderzoek bij aanvang duidelijk moet maken en vast moet leggen in welke hoedanigheid hij optreedt: als advocaat die feitenonderzoek verricht ten einde de eigen cliënt te kunnen adviseren over diens rechtspositie of als 'onafhankelijk' feitenonderzoeker die zich als zodanig naar derden presenteert (een andere hoedanigheid). De tuchtrechter overweegt "aan een

dergelijke presentatie als onafhankelijk onderzoeker zal in het maatschappelijk verkeer en door derden immers het vertrouwen worden ontleend dat er objectief en onpartijdig onderzoek wordt/is verricht en niet een partijdig onderzoek waarbij de onderzoeker zich laat leiden of heeft laten leiden door de belangen van zijn cliënt” (HvD, 2 juni 2023, nr. 220240, ECLI:NL:TAHVD:2023:59).

Het kenbaar maken van de hoedanigheid kan op verschillende momenten en op verschillende manieren plaatsvinden; vanzelfsprekend in de opdrachtbevestiging maar bijvoorbeeld ook in een advies of rapport en in een uitnodiging voorafgaand aan onderzoeksactiviteiten zoals interviews. Indien de hoedanigheid bij degene met wie de advocaat communiceert bekend is, hoeft hij deze niet steeds opnieuw bekend te maken. Voor het verrichten van feitenonderzoek in de hoedanigheid van advocaat stelt de algemene raad een model ter beschikking waar advocaten gebruik van kunnen maken om richting betrokken derden kenbaar te maken wat de (partijdige) rol van de advocaat in het kader van feitenonderzoek behelst. Dit model is vindbaar via [\[link naar website-pagina\]](#).

Toelichting (HUIDIG)

De Advocatenwet bevat geen uitdrukkelijke omschrijving van de inhoud van het beroep van advocaat. Buiten de traditionele werkzaamheden als het juridisch adviseren en in rechte bijstaan van rechtzoekenden, verrichten advocaten ook andere werkzaamheden. Aangezien de kernwaarden de essentie van in elk geval de beroepsuitoefening van de advocatuur inkleuren, moeten nevenwerkzaamheden die niet volledig in de kernwaarden zijn in te passen, worden beschouwd als verricht in een andere hoedanigheid dan die van advocaat. Te denken valt aan het optreden als curator of als mediator. Deze werkzaamheden vertonen weliswaar doorgaans verwevenheid met de rechtspraktijk, maar voor beide voorbeelden geldt dat de kernwaarde partijdigheid daarop niet van toepassing is.

De advocaat dient naar buiten toe duidelijkheid te verschaffen over de hoedanigheid waarin hij acteert. Zo zal een advocaat die voor zijn cliënt een voor extern gebruik bedoeld feitenonderzoek uitvoert, steeds aan betrokkenen duidelijk moeten maken of hij dat doet als advocaat van die cliënt of in een andere hoedanigheid.

De omstandigheid dat een advocaat permanent op het tableau staat ingeschreven, neemt niet weg dat de betreffende persoon (ook beroepsmatig) in een andere hoedanigheid kan optreden. Volgens vaste tuchtrechtspraak brengt het in een andere hoedanigheid optreden, bijvoorbeeld als deken, als curator of als mediator, niet mee dat de advocaat niet (meer) aan het tuchtrecht onderworpen is. Als de advocaat zich bij de vervulling van die taak zodanig gedraagt dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad, zal in het algemeen sprake zijn van een handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt waarvan hem een tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt.

Dit uitgangspunt leidt tot de volgende twee gedragsregels. Ten eerste dient de advocaat zich ook buiten de eigenlijke beroepsuitoefening van de advocatuur zodanig te gedragen dat hij daarmee het vertrouwen in de advocatuur niet schaadt. Wederom volgens vaste tuchtrechtspraak strekt deze regel zich tevens uit over privégedragingen. Een klacht over een privégedraging van een advocaat is steeds ontvankelijk, maar wordt slechts dan (vol) getoetst aan de in artikel 46 Advocatenwet genoemde maatstaven indien daartoe voldoende aanknopingspunten met de praktijkuitoefening zijn; in andere gevallen geldt de beperkte maatstaf of de gedraging van de advocaat in het licht van zijn beroepsuitoefening absoluut ongeoorloofd moet worden geacht (HvD 6 december 2013, nr. 6752, ECLI:NL:TAHVD:2013:336).

In het geval dat de advocaat in een gegeven situatie in een andere hoedanigheid acteert en derden dat niet aanstonds begrijpen of zullen begrijpen, ligt het op de weg van de advocaat om daarover proactief duidelijkheid te verschaffen. Zo zal een advocaat die tevens curator of mediator is, steeds duidelijk moeten aangeven dat hij optreedt als advocaat dan wel als curator of mediator.